

סרגיי טרופנוב

האם "לחזק ולחצוף יש אותו פרצוף"? מפסל ושואל סרגיי טרופנוב

"לחזק ולחצוף יש אותו פרצוף; האחד משליך מעליו כל היסוס ואילו האחר מתגבר על כל הפחדים, שניהם נראים מורדים בסמכות. אך אם האישיות מגלה עצמה רק בפנים, איך נוכל להבדיל בין שתי התכונות הללו, עצמה וחוצפה" (ג'קומו דלה פורטה). נראה שגם סרגיי טרופנוב עוסק, בדרכו, בין השאר, בשאלה זו.

אפלטון ואריסטו קבעו ואף הסכימו כי תכונת היסוד של יצירת אמנות היא יצירת אשליית מציאות. מאז אותה קביעה וסביב הדיון המתמשך על 'מהו תפקידה של האמנות' התפתחו גישות שונות אשר באו לידי ביטוי בסגנונות האמנות השונים המרצפים את ההיסטוריה של האמנות. על עבודתו של סרגיי טרופנוב ניתן לומר שהוא רואה את תפקידו כאמן אשר יוצר מציאות אשלייתית. חומרי המציאות הפוטנציאליים של טרופנוב הם: סוגי העץ השונים שבהם הוא חוטב חורט ומגלף ביד אמן, חלקי גוף ובעיקר פנים שהם לכאורה הנושא המרכזי, ועולם החוויות הרגשיות והפילוסופיות המבטעים בעולמו הפנימי המודע והבלתי מודע.

סרגיי טרופנוב מעמיד גוף עבודות גדול של פסלים במידות קטנות כאשר כל אחד מהם הוא סיפור בפני עצמו וכולם יחד הם סיפור אחד גדול, על האדם ודמותו הגלויה והסמויה.

הפסלים הם גופים פיזיים ממשיים בחלל אשר מספרים סיפור. הספרות, היא כידוע זו האמונה על סיפור הסיפורים. היא אמנות הנקלטת בתהליך מתמשך של זמן ולפיכך היא מוגדרת כ'אמנויות הזמן'. לעומת זאת האמנויות הפלסטיות מתקיימות ונקלטות במרחב סטטי, סימולטני, ועל כן הן מוגדרות כ'אמנויות החלל'(המרחב). דומה שטרופנוב בדרכו הייחודית מצליח לחבר בין 'אמנות הזמן' ו'אמנות החלל'. שכן יצירותיו הפלסטיות, הפסלים, מספרים סיפור.

"מרבית האנשים הם אנשים אחרים. מחשבותיהם הם הדעות של מישהו אחר, חייהם הם חיקוי", כך מלמד אותנו אוסקר ויילד ואילו טרופנוב מראה זאת ביצירתו, חושף את האנשים ואת מחשבותיהם האחרות. מחשבות אשר מרובדות בשכבות בנפשם פנימה, אלה אשר מסתרות מאחורי מסכת פניהם, אלה אשר נושאים עמם את הסמוי כחלק בלתי נפרד מהגלוי. טרופנוב יוצא את הנושא הנחה שהפנים כמו בשפה העברית הם גם פנים, כמו כן גם רכי צדדים ומציג במרחב זמן אחד וסימולטני את מעל פני השטח, את מתחת לפני השטח ואת ריבוי הצדדים.

פסליו של טרופנוב מתכתבים עם הזרם הסוריאליסטי - תנועה פילוסופית מהפכנית אשר אמניה שילבו בעבודותיהם אלמנטים של הפתעה וחוסר הגיון. ברוח הסוריאליזם ועל פי העקרונות המאפיינים אותו, טרופנוב מקפיד מצד אחד על קשר עם המציאות, האובייקטים מתכתבים עם המציאות, נראים אמיתיים, ונכונים אך מיקומם, היחס שלהם כלפי המציאות, והקשר ביניהם הוא לא מציאותי.

אמן שנוקט בסגנון יצירה זה נוגע בחומר, משתמש בדימויים הלקוחים מתוך המציאות המוכרת והמוכנת אך עוסק בענייני הנפש. זוהי דרך ביטוי והבעה פיזית וחזותית המבקשת לבטא את תפקוד הדעת האנושית ללא כל ביקורת המוכתבת על ידי ההיגיון, או שיקול מוסרי, או אסתטי. טרופנוב משתמש בדימויים מוכרים מתוך המציאות, ובחומרים פיזיים ממשיים ומשם ועמם הוא פונה אל החלום ואל התת מודע, אל תפיסות עולם והגות פילוסופית ופסיכולוגית, תוך שהוא מבקש לשחרר את העולמות הפנימיים החבויים במעמקי הנפש ברמה האישית והאוניברסלית.

בגוף עבודותיו של טרופנוב אנו מוצאים שילוב בין חלקי גוף, בעיקר ידיים ואובייקטים נוספים. אך עיקר ענייניו כאן הוא בווריאציות של פני אדם. ברוח הסוריאליזם הוא מציג מחשבה טהורה, חופשית משוחררת מגבולות ההיגיון בדומה ל"מחשבות" שיש בחלימה, או לחילופין בטרורף או באסוציאציה חופשית. טרופנוב ביד אמן, פסל מיומן ומוכשר משלב בין יכולת ומיומנות גבוהה ובין מחשבה "פרועה" חסרת מעצורים, אך מנומקת היטב בהתאם לתפיסתו הפילוסופית. בונה מסכות ומסיר אותן, מעלה שכבות ומקלף, ובכך מספר על מורכבות נפש האדם. והנך שואל או אומר שוב ברוח דבריו של אוסקר ויילד ש"אף אדם אינו יכול, לאורך משך-זמן ניכר, לעטות פרצוף אחד כלפי עצמו ואחר כלפי אחרים, מבלי לתהות בסופו של דבר איזה מהם הוא האמתי".

הסוריאליסטים רצו בין השאר למצוא פתרון לשלילה, לבעיות הנפש וחשבו כי באמצעות האמנות ניתן יהיה לפתור את בעיות העולם. אני מוצאת שטרופנוב בעבודתו לא חושב שהוא ואמנותו יהיו אלה שיפתרו את בעיות העולם, אך הוא בהחלט עסוק בשאלות קיומיות ומציג אותם לעולם בצורה מאופקת, מדויקת, נקייה ובכל זאת בועטת.

ד"ר נורית צדרכובים

מיצון

